

LES WEBQUEST EN L'ENSENYAMENT

*Rosa M. Pardo Coy y Juan Raúl García Canet, UCV “San Vicente Mártir”
Miquel Àngel Oltra Albiach, Universitat de València*

Les WebQuest (WQ) són un dels recursos didàctics amb més progressió de futur en l'àmbit de la docència. En aquest treball volem reflectir una sèrie d'experiències que van sorgir a partir d'un curs sobre recursos per a l'ensenyament/aprenentatge del valencià. Aquest curs es va dur a terme en els Itineraris per a l'obtenció del Certificat de Capacitació en Valencià que ofereix la Universidad Católica de Valencia. Cal destacar, per tant, que els nostres alumnes són mestres, la majoria en actiu.

En aquest curs, i concretament en les sessions dedicades a les WQ, s'explica als alumnes què és una WQ, quin n'és l'objectiu i de quantes parts consta. I amb això pretenem mostrar que les WQ són realment útils per al treball del docent en qualsevol àrea de coneixement.

INTRODUCCIÓ

En l'àmbit de la docència, la tecnologia informàtica i de la comunicació (TIC) ha irromput amb una gran força. És molt habitual que els/les docents facen cursos de reciclatge on estudien i aprenen l'ús d'aquestes eines. A mesura que aquestes TIC s'incorporen en el dia a dia de l'aula ens arriben experiències que destaquen el gran interès i l'àmplia resposta obtinguda tant per part dels docents com dels discent.

Volem comentar les experiències sorgides en el curs *Eines informàtiques per a l'ensenyament/aprenentatge del valencià*. Aquest forma part de l'itinerari de cursos que s'imparteixen per a l'obtenció del Certificat de Capacitació en Valencià oferits per la Universidad Católica de Valencia.

Cal remarcar el fet que els alumnes són mestres en actiu (situació que, pensem, ens beneficia molt a l'hora de compartir experiències) i que, a més, tenim com a objectiu l'acostament del professorat a les noves tecnologies.

A banda de mostrar als nostres alumnes alguns dels recursos que hi ha en l'actualitat, tant a la xarxa com en altres formats, els introduïm en el món de les WQ.

Aprofitem les interessants pàgines sobre aquest tema que trobem al portal de la Societat Catalana de WQ i comencem a fer-los veure què és una WQ, quin n'és l'objectiu i quantes parts té.

Per a poder ser avaluats, els alumnes han de dissenyar una WQ i fer-ne una presentació en PowerPoint. No s'han fet "realment", perquè no hi ha hagut temps durant el curs per a fer-les. Per tant, l'única cosa que se'ls demana és que pensin sobre quins continguts farien la WQ i que facen una exposició per comentar-ho a la resta de la classe.

La part positiva de treballar amb docents és que, generalment, es prenen amb molt d'entusiasme qualsevol proposta innovadora que els ajude a desenvolupar d'una manera més dinàmica i didàctica la seua tasca. Estan molt acostumats a fer unitats didàctiques, i aquest punt els dóna una mica de seguretat quan han de començar a fer la proposta de WQ.

Per a poder avaluar el que els alumnes han après, on tenen els principals problemes i quins punts podem millorar, hem elaborat un qüestionari amb preguntes que fan referència a les WQ i a les TIC.

ANÀLISI DE RESULTATS DEL QÜESTIONARI

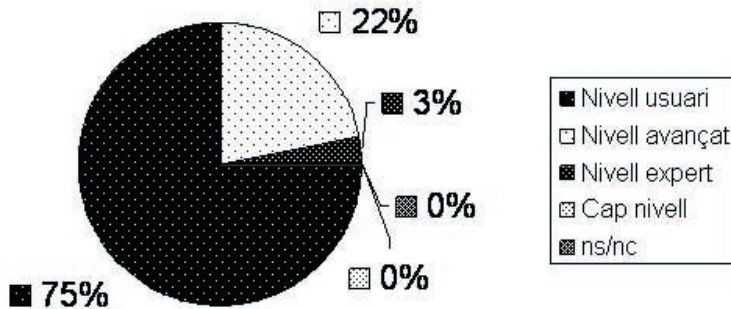
Les preguntes que conté el qüestionari es podrien dividir en dos apartats. De la pregunta 1 a la 4 demanem els coneixements relacionats amb l'ús de les TIC (Internet, cercadors...). De la número 5 a la número 17 els coneixements demanats fan referència a les WQ: ús, continguts, utilitat i definició.

En el primer apartat de preguntes es demana als participants que indiquen el grau de coneixements informàtics que tenen; hi diferenciem tres nivells bàsics: nivell usuari, nivell avançat, nivell expert.

Abans que comencen a respondre, se'ls explica quines característiques ha de complir una persona per assolir el nivell d'usuari. Entre d'altres, s'especifica que no sols ha de saber usar el *messenger* sinó que ha de saber, com a mínim, moure's amb un navegador, accedir a pàgines *web* mitjançant l'adreça i conèixer i usar, si més no, un cercador. També s'exigeix en aquest nivell l'ús del processador de textos Microsoft Word amb soltesa.

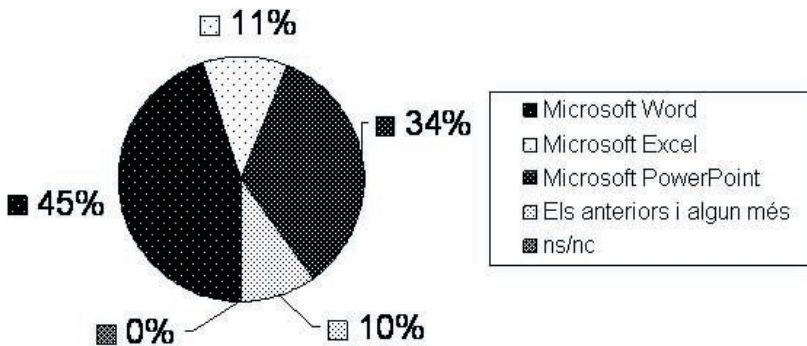
Per al nivell avançat, s'ha de tenir el nivell d'usuari, però, a més, s'han d'usar amb desimboltura tots els programes que integren el paquet Microsoft Office i han de tenir nocions de la gestió del programari de Windows (instal·lar, desinstal·lar).

1. Quins coneixements informàtics tens?

Com es veu, la major part dels enquestats han seleccionat, a la qüestió 1, l'opció a), que es correspon amb un nivell d'usuari. Aquesta situació crida l'atenció, si tenim en compte que els enquestats són docents.

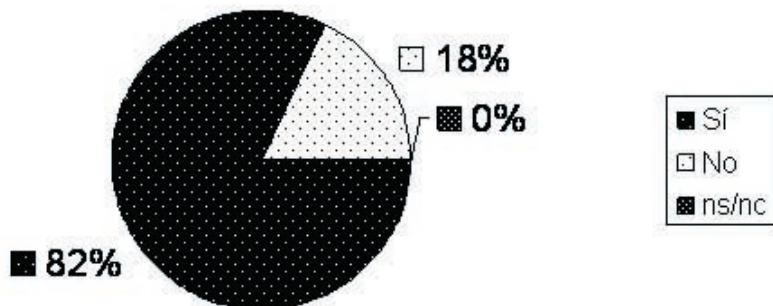
2. Quins programes de Microsoft Office saps usar amb desimboltura?

Aquest resultat, on menys d'un 50% dels enquestats han respost que dominen el PowerPoint amb desimboltura, podríem pensar que es contradiu amb el de la resposta 1, però cal tindre en compte que aquesta resposta s'ha obtingut després de fer el curs, mitjançant el qual els alumnes han obtingut aquesta desimboltura necessària en l'ús del Microsoft PowerPoint. És a dir, no arriben al nivell d'usuari avançat, però sí que han après a usar amb soltesa un dels programes necessaris per a assolir aquest nivell.

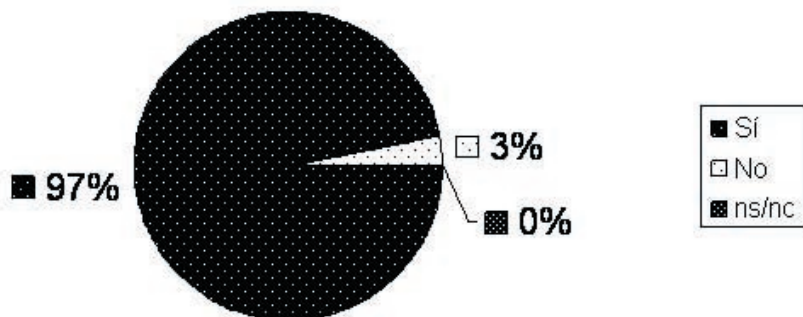

3. Fas servir habitualment Internet?

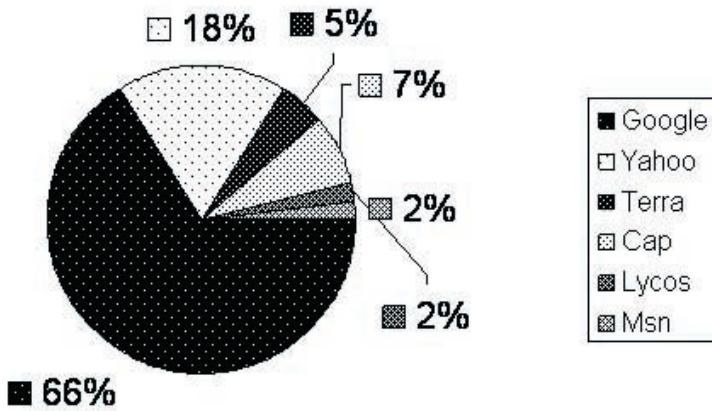

Respecte de l'ús d'Internet (qüestió 3), pràcticament tots els enquestats el fan servir de manera habitual, fet que reafirma els resultats de la qüestió 1.

4. Saps què és i com s'utilitza un cercador?

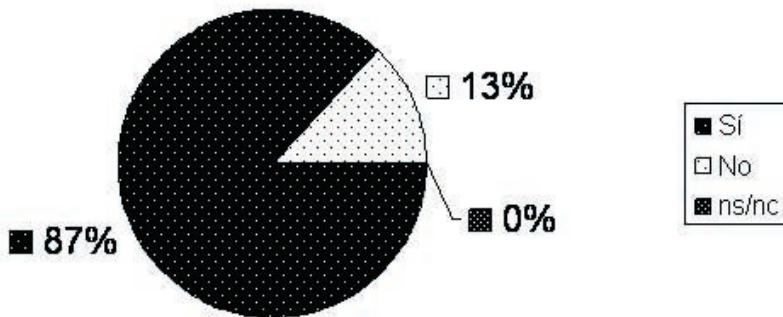

Quasi tots els enquestats, el 97%, coneixen i usen un cercador; la resta, el 3%, no en coneixen o no n'usen cap.

Quant als buscadors més usats, del 97% esmentat abans, un 66% fan servir només Google. Dels 18% que usen Yahoo, un 7% utilitza, a més, Google. Un 7% dels enquestats no n'utilitza cap.

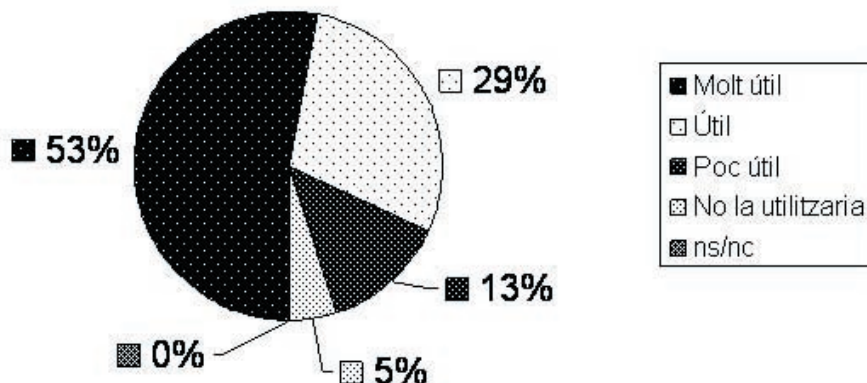
5. Abans de fer el curs, havies sentit nomenar les WebQuest?

Un 87% no havia sentit nomenar mai el terme WQ, davant d'un 13% dels enquestats que ja les havia sentit anomenar. Però, la realitat és que no sabem quin és el grau de coneixements que en tenien.

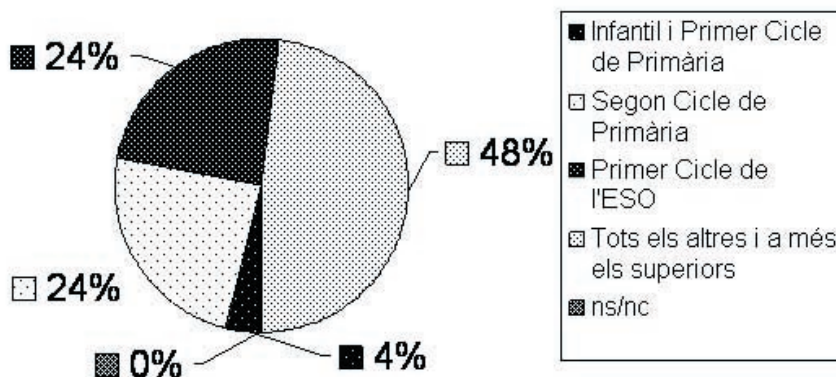

6. En quina mesura penses que podria servir-te la WebQuest per a impartir les classes?

La major part dels enquestats pensa que podria ser-li molt útil usar la WebQuest a l'aula. Un 13% considera que els seria poc útil, i un 5% no la farien servir mai.

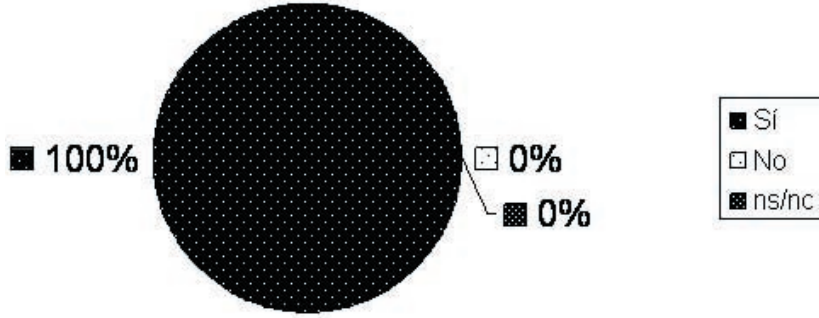
7. Per a quins nivells penses que puga ser més útil una WebQuest?

Un 2% dels enquestats aplicarien les WebQuest als nivells de Segon cicle de Primària i Primer cicle de la ESO exclusivament, i només un 4% l'aplicaria als cicles més inferiors. És encoratjador el fet que hi ha un 48% que aplicaria les WebQuest a qualsevol nivell educatiu.

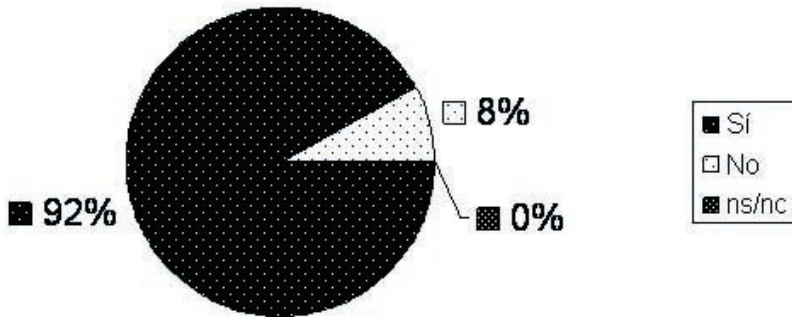

8. Després d'haver fet el curs, saps què és una WebQuest?

Tots els enquestats han respost afirmativament que saben què és una WebQuest. Malgrat la resposta unànime, posteriorment veurem que no és tan certa com sembla.

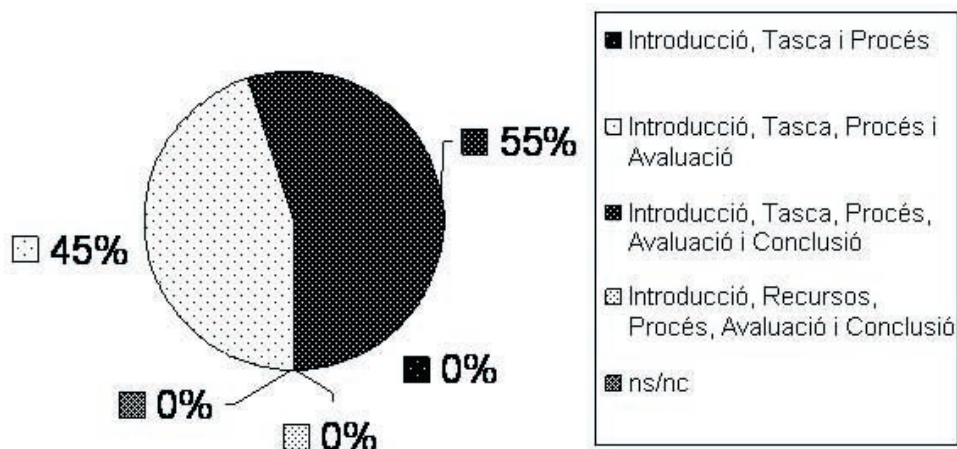
9. Ha quedat clar l'objectiu d'una WebQuest?

Majoritàriament sí, però hi ha un percentatge, tot i que no massa alt, que no sap ben bé quin és l'objectiu d'una WebQuest.

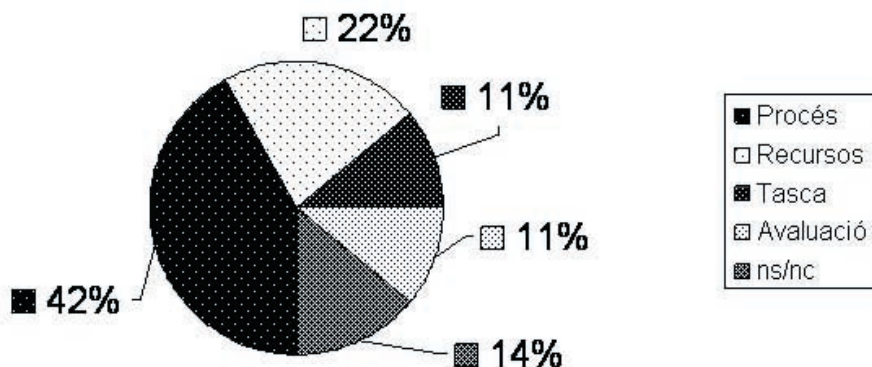

10. Quantes parts té una WebQuest?

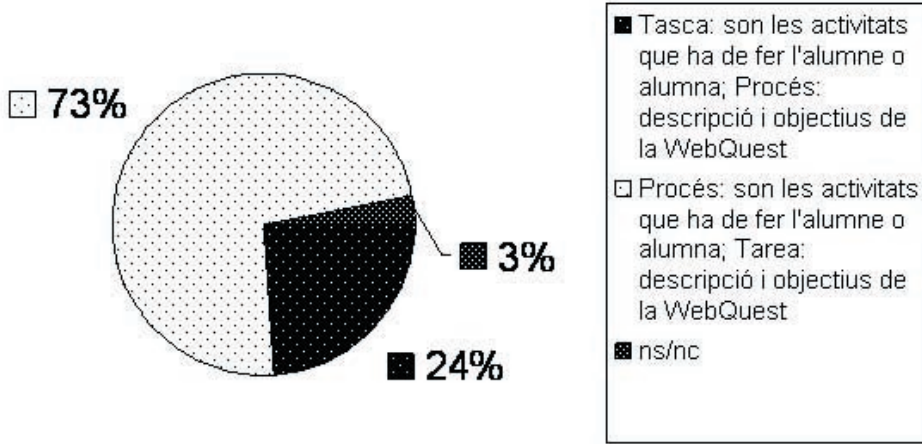
Amb les respostes recollides en aquesta qüestió es posa de manifest que no tots coneixen quines són les parts que constitueixen una WQ.

11. Quina és la part que t'és més complicada de fer? (Si n'hi ha més d'una, indica-les.)

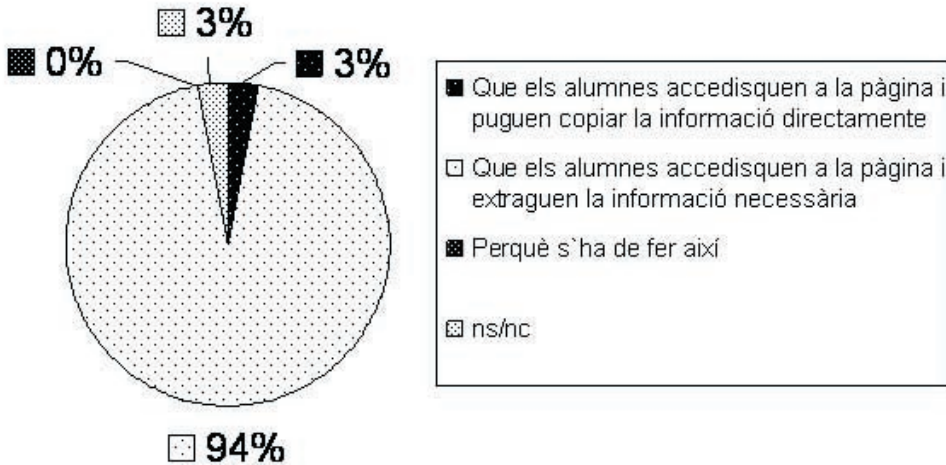
Les opinions són diverses, però la més repetida és aquella que considera que el *procés* és la part més conflictiva. La seguirien els *recursos*, entesos com una part independent i no com una part del *procés*, l'*avaluació* i la *tasca*.

12. Quina diferència hi ha entre el procés i la tasca?

Tot i que la majoria han respost correctament, hi ha un nombre elevat d'alumnes, un 24%, que ha respost erròniament, i un 3% que no sap ben bé què respondre.

15. En alguna de les seccions proporciono enllaços als alumnes. Amb quina finalitat?

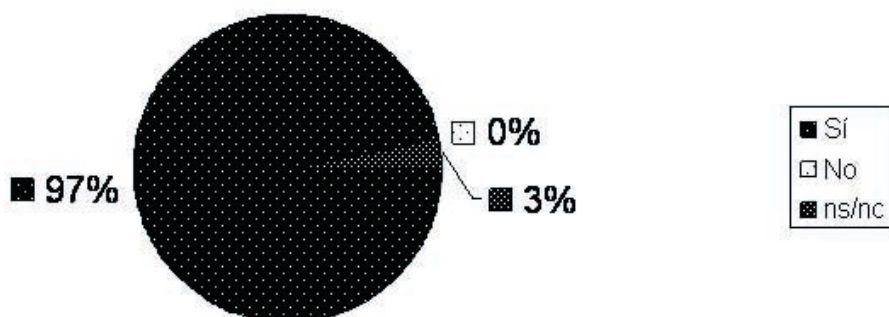

Sembla que els alumnes tenen clar (97%) que els enllaços proporcionats són per a extraure informació, i no per a copiar directament. Encara hi ha un 3% que no sap quina

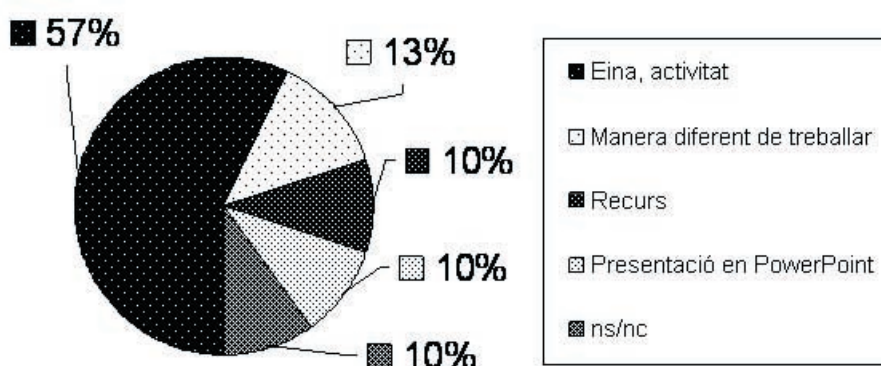
finalitat tenen, i un 3% també pensa que són per a copiar sense filtrar la informació trobada.

16. Penses que amb la informació del curs podries fer una WebQuest?

El curs sembla que ha sigut productiu, i pràcticament tots els alumnes tenen prou informació per a fer una WebQuest (97%). La resta d'alumnes no ha respost aquesta pregunta, però no podem saber ben bé per què.

17. Podries definir què és, al teu parer, una WebQuest?

Podem destacar, en primer lloc, aquells enquestats que parlen de les WQ com una *eina, ferramenta o activitat innovadora* (57%), una *manera diferent de treballar* (13%), un recurs (10%), etc. Poc més d'un 10% no ha respost la pregunta.

Tanmateix, hi ha respostes que ens fan pensar que no s'ha comprès què és realment un WQ; a tall d'exemple, les respostes que afirmen que una WQ és una *presentació en PowerPoint* (10%).

CONCLUSIONS

Hem d'assenyalar que el principal problema que hem tingut ha sigut la poca durada del curs. Van ser quatre sessions, amb un total de vint hores de docència, la qual cosa suposà que només poguérem dedicar al tema de les WQ un parell de sessions.

El segon problema destacable és la manca de coneixements sobre informàtica. Hi ha molts docents, d'edat aproximada als 40 anys, que tenen dificultats per utilitzar els ordinadors, ja que no en dominen l'ús. Si, a més, han de fer una presentació en PowerPoint, això provoca molts maldecaps en més d'una persona. Per tot plegat, considerem que els resultats del primer apartat són bastant decebedors. Sobretot si considerem que malgrat el poc temps disponible, els enquestats són docents en actiu (la qual cosa hauria d'implicar, en principi, un cert coneixement de les eines informàtiques a l'aula).

En les conclusions relatives al segon apartat del qüestionari, trobem situacions i respostes curioses, perquè, moltes vegades, deixen entreveure contradiccions entre allò que assenyalen al qüestionari i el que més tard els nostres alumnes han exposat.

És ben curiós, per no dir sorprenent, que un 13% ja haguera sentit parlar de les WQ. En una comprovació posterior, vam veure que es corresponia amb l'alumnat més jove. En qualsevol cas, tampoc no vam analitzar fins a quin punt les coneixien. Si només de nom o en un nivell més profund. Una vegada ha acabat el curs, òbviament, aquesta xifra arriba al 100%.

Cal destacar, dels comentaris respecte de la utilitat de les WQ, que només els docents de l'etapa d'Educació Infantil pensen que aquestes no serien massa útils. I potser siga aquesta la raó per la qual les seues WQ no estan ben acabades. Per exemple, de vegades, ens és difícil saber per a quina etapa estan dirigides, perquè no ho indiquen a la portada, i això que és una informació que ha de ser-hi. De fet, si observem algunes de les propostes en PowerPoint que s'han presentat, comprovarem que es tracta d'un seguit d'activitats sense un objectiu clar. Fins i tot, apareixen activitats que es resolen mitjançant el CLIC. La raó per la qual tenen aquesta opinió respecte de les WQ a l'etapa d'Educació Infantil és que consideren que els infants són massa menuts per a poder desenvolupar aquestes activitats.

Pensem que és un tema interessant que caldria comentar i estudiar més a fons. No és tot una qüestió de reflexió docent?

Ens ho preguntem perquè les respostes sobre l'objectiu de les WQ, majoritàriament, responen que el tenen clar i pel que fa a la teoria, saben quantes parts conté una WQ i a més a més, quina és la finalitat de proporcionar enllaços als alumnes. Però, als treballs veiem que confonen l'objectiu de la WQ amb l'ús de les TIC i l'aprenentatge que amb aquestes poden assolir els alumnes. Consideren que seria una activitat motivadora per als alumnes. Tanmateix, la motivació de què parlen només té a veure amb el canvi de metodologia que suposaria fer servir l'ordinador a l'aula. Només trobem en alguna resposta aïllada indicis d'haver comprès quin és l'objectiu d'una WQ.

I, a més, voldríem matisar que ens hem trobat amb algunes respostes que deixen fora els recursos del *procés*. Això s'ha reflectit també a l'hora de fer les propostes de treball. El fet de posar-los com una part independent trenca, al nostre parer, la continuïtat que demana la WQ. Sobretot en el cas d'aquelles adreçades a alumnes de primària. Per a aquests no pensem que siga recomanable haver de fer una activitat sense tenir els recursos davant.

És interessant destacar que, malgrat que la part de la WQ on ha d'haver-hi més treball docent és la *tasca*, no ha sigut triada com una de les parts més complicades. El *procés*, segons les respostes, els planteja moltes més dificultats.

I, continuant amb el tema de la reflexió, hem de reconèixer que la qüestió que plantejava la diferència entre el *procés* i la *tasca* no ha estat triada a l'atzar. En una experiència anterior, ja comprovàrem que els treballs presentaven mancances a causa de la confusió entre aquestes parts. Si repassem les respostes, observem que teòricament és una cosa, però que, en la pràctica, continua la confusió.

Tot i que un 73% sap reconèixer la *tasca* i distingir-la del *procés*, el que es veu als treballs finals és que les confonen ara i adés. Pensem que el motiu és el següent: entenen el *procés* com una cadena d'activitats que els alumnes han d'anar resolent. En principi no hi hauria res de dolent en aquest fet, si no fóra perquè aquesta cadena no té, moltes vegades un objectiu clar. És a dir, en realitat sí que tenen problemes a l'hora de concretar l'objectiu a la *tasca*. No duen a terme tota la reflexió que caldria fer-hi.

En qualsevol cas no volem ser pessimistes, i acceptem la nostra part de culpa en aquesta mena de confusions. Hem de recordar que un dels majors inconvenients que hem tingut ha sigut la falta de temps i sabem, per experiència, que cada persona té un ritme diferent d'aprenentatge. Caldria afegir que un 97% pensa que seria capaç de fer una WQ amb la informació rebuda.

Les respostes donades a l'última qüestió ens aprofitarien per a fer un resum i concloure aquesta experiència. Els demanàvem una definició de WQ. Tot partint de les definicions de Dodge (1995) i Yoder (1999), podem veure fins a quin punt el nostre alumnat coincideix o s'hi acosta en la seua percepció. A partir dels autors esmentats, una WQ és "una activitat d'investigació orientada a la resolució d'un problema o a la realització d'un projecte mitjançant una metodologia col·laborativa i a partir de petits grups de treball, fent servir com a recursos principals aquells que ofereix la xarxa Internet".

En el gràfic ja hem vist quina sèrie de conceptes han fet servir. Només afegiríem, per fer-ne un resum, que la majoria de respostes incideix en aspectes com ara la innovació, la investigació, les noves tecnologies i els recursos informàtics. Tot i això, moltes semblen més aviat simples i genèriques, i no defineixen estrictament què és una WQ en tota la seua complexitat i les seues característiques bàsiques. Tot i no estar lluny d'allò més essencial i específic de les WQ, sembla que aquestes respostes serien aplicables en general a molts altres sistemes de treball relacionats amb les TIC.

A tall de conclusió, hem d'afegir que aquesta experiència és l'inici d'una sèrie d'investigacions que el nostre equip de treball s'ha proposat fer sempre al voltant de les WQ, de l'ús en l'àmbit universitari i concretament en la Facultat de Ciències de l'Educació i de l'Esport de la UCV; en concret, la línia d'investigació que volem assolir d'ara endavant girarà al voltant de l'avaluació i de les guies didàctiques complementant-ho amb una educació artística adient per a l'elaboració de les WQ. En definitiva, volem continuar investigant perquè els docents i els estudiants de Magisteri coneguen i dominen els WQ per al seu profit i per al gaudi de l'alumnat.

BIBLIOGRAFIA

- Adell, J. (2004): "Internet en el aula: las WebQuest", *Monogràfic sobre webquest. Revista Quaderns digitals*. En línia <<http://www.quadernsdigitals.net>> (Consulta: 5 de septiembre del 2006).
- Barba, C. (2004): "La investigación en internet con las WebQuest", *Monogràfic sobre webquest. Revista Quaderns digitals*. En línia <<http://www.quadernsdigitals.net>> (Consulta: 5 de septiembre del 2006).
- Capella, S. y C. Barba (2004): "WebQuest, una investigación guiada con recursos de Internet". En línia <<http://www.webquestcat.org/Articles/CIVEbarbacapella.pdf>> (Consulta: 10 de octubre del 2006).
- Fierro, J. L. (2005): "La oportunidad webquest". En línia <<http://dewey.uab.es/pmarques/dim/revistaDIM2/articuloWQ.doc>> (Consulta, 10 de octubre del 2006).
- Garzo, A. (2004): "Las WebQuest, Aplicaciones didácticas", *Monogràfic sobre webquest. Revista Quaderns digitals*. En línia <<http://www.quadernsdigitals.net>> (Consulta: 5 de septiembre del 2006).
- Lévy, P. (1997): *Cyberculture*. París: Editions Odile Jacob.
- Silvio, J. (2000): *La virtualización de la Universidad*. Caracas: IESALC-UNESCO.

